

Kruševac, Srbija

30. maj -1. Jun 2018

8. SIMPOZIJUM

Hemija i zaštita životne sredine

sa međunarodnim učešćem

ENVIROCHEM 2018

8th SYMPOSIUM

Chemistry and Environmental Protection

with international participation

Knjiga izvoda

BOOK OF ABSTRACTS

Srpsko hemijsko društvo
Serbian Chemical Society

Sekcija za hemiju i zaštitu životne sredine
Environmental Chemistry Division

8. Simpozijum
Hemija i zaštita životne sredine

sa međunarodnim učešćem

8th Symposium
Chemistry and Environmental Protection

with international participation

KNJIGA IZVODA
BOOK OF ABSTRACTS

Kruševac 30. maj - 1. jun 2018

Naslov KNJIGA IZVODA
8. simpozijum Hemija i zaštita životne sredine

Title BOOK OF ABSTRACTS
8th Symposium Chemistry and Environmental Protection

Izdavač Srpsko hemijsko društvo
Karnegijeva 4/III, Beograd, Srbija

Publisher Serbian Chemical Society
Karnegijeva 4/III, Belgrade, Serbia

Za izdavača Vesna Mišković - Stanković, predsednik Društva
For the publisher President of the Society

Urednici Vladimir Beškoski, Jelena Savović,
Editors Miloš Momčilović

Tehnička prirema Sanja Živković
Technical assistance

Štampa DualMode štamparija, Beograd
Printed by

Tiraž 120 primeraka
Circulation 120 copies

ISBN 978-86-7132-068-9

POČASNI ODBOR

HONORARY COMMITTEE

Petar Pfendt
Dragan Veselinović

Mirjana Vojinović-Miloradov
Dragan Marković

NAUČNI ODBOR

SCIENTIFIC COMMITTEE

Ivan Gržetić, predsednik
Ilija Brčeski, potpredsednik
Vladimir Beškoski
Branimir Jovančičević
Tanja Brdarić
Vera Jovanović
Ljubiša Ignjatović
Aco Janićijević

Mira Aničić Urošević
Aleksandar Popović
Vladan Joldžić
Milica Balaban
Jelena Savović
Dubravka Milovanović
Milena Jovašević Stojanović
Ivana Ivančev Tumbas

Verka Jovanović
Jelena Radonić
Maja Turk Sekulić
Mališa Antić
Miloš Momčilović
Tatjana Šolević-Knudsen
Aleksandra Šajnović

ORGANIZACIONI ODBOR

ORGANIZING COMMITTEE

Bojan Radak, predsednik
Vladimir Beškoski, potpredsednik
Jelena Radonić
Maja Turk Sekulić
Branko Dunjić
Slavka Stanković
Rada Đurović Pejčev
Vladan Joldžić
Branimir Jovačičević
Mališa Antić
Dragan Manojlović
Goran Roglić

Gordana Gajica
Tatjana Šolević Knudsen
Ljubiša Ignjatović
Vesna Zlatanović Tomašević
Marina Mihajlović
Sanja Sakan
Dubravka Relić
Mira Aničić Urošević
Aleksandra Mihajlidi Zelić
Verka Jovanović
Milena Jovašević Stojanović
Ivan Gržetić

Aleksandra Šajnović
Anđelka Tomašević
Sanja Stojadinović
Milica Kašanin-Grubin
Milica Marčeta Kaninski
Vladimir Nikolić
Gvozden Tasić
Marija Lješević
Branka Lončarević
Aleksandra Žerađanin
Kristina Joksimović

IZVRŠNI ODBOR

EXECUTIVE COMMITTEE

Jelena Savović, predsednik
Dubravka Milovanović, potpredsednik
Sanja Živković, izvršni sekretar
Maja Milanović

Miloš Momčilović
Ivana Perović
Tijana Milićević

STUDENSKI ODBOR

STUDENTS COMMITTEE

Sladana Savić, predsednik
Jelena Aleksić
Boško Vrbica
Katarina Kojić
Nada Vidović

Marko Jovanović
Milan Bukara
Luka Miladinović
Nataša Sekulić
Marija Ćurčić

Optimizacija degradacije tekstilne boje *Reactive Black 5* netermalnim plazma-tretmanom u prisustvu TiO_2

Optimization of degradation of textile dye *Reactive Black 5* using nonthermal plasma-treatment in the presence of TiO_2

Student: Sladana Savić^{1a}

Mentor: Goran Roglić

¹Hemijski fakultet, Univerzitet u Beogradu

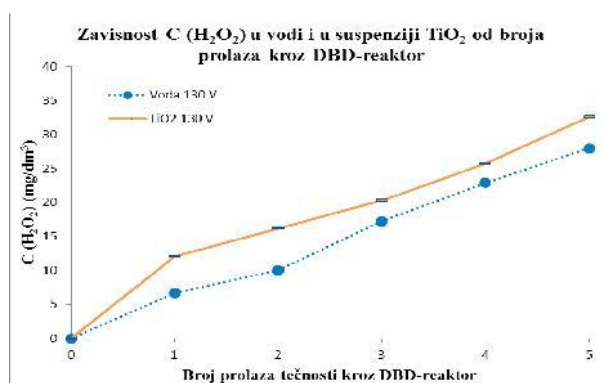
^asladjana.savic@rocketmail.com

Tekstilna boja *Reactive Black 5* (CAS 17095-24-8) se ubraja u reaktivne boje koje se hemijski vezuju za tkaninu. Kada se ova boja nađe u otpadnoj vodi predstavlja ne samo estetski problem, već i potencijalnu opasnost po životnu sredinu i ljudsko zdravlje. Jedna od tehnika unapređenih oksidacionih procesa za uklanjanje teško razgradivih organskih jedinjenja je i netermalna plazma, u kojoj nastaje veliki broj reaktivnih kiseoničnih i azotnih vrsta [1]. U ovom radu je korišćen reaktor sa dielektričnim barijernim pražnjenjem (DBD-reaktor), koji radi u protočnom režimu u prisustvu vazduha kao radnog gasa. [2] Kroz ovaj reaktor je više puta recirkulisana destilovana voda, suspenzija titan-dioksida, kao i rastvor tekstilne boje (sa i bez katalizatora), pri čemu su poređeni sledeći parametri: promena pH i provodljivosti i koncentracija H_2O_2 . Kao heterogeni katalizator korišćen je TiO_2 (*Aeroxide TiO₂P25, Evonik industries*).

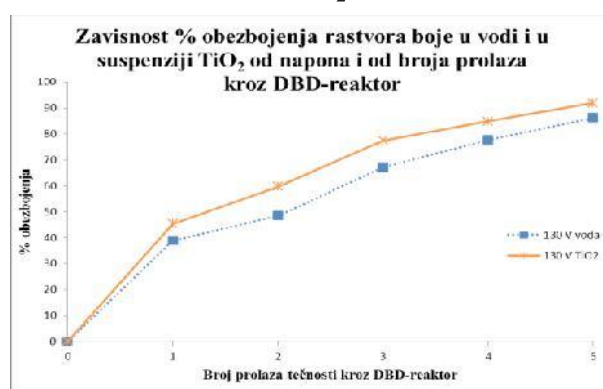
Određivanje sadržaja H_2O_2 zasniva se na principu razvijanja žute boje (A_{407}) nakon reakcije sa titanil-jonom, pri čemu nastaje pertitanska kiselina, H_2TiO_4 . [3] Tretirane tečnosti, uz recirkulisanje, propuštane su kroz DBD-reaktor. Kombinovanjem različitih vrednosti frekvence i ulaznog napona struje odabrana je optimalna vrednost (150 Hz, 130 V). U alikvotima prikupljenim nakon svakog prolaza su određivani temperatura, pH i sadržaj H_2O_2 (uz centrifugiranje pri analiziranju suspenzije TiO_2). Zatim je kroz DBD-reaktor propuštan rastvor boje ($C = 200 \text{ mg/dm}^3$), pripremljen u destilovanoj vodi i u suspenziji TiO_2 ($C = 1000 \text{ mg/dm}^3$). Alikvoti su po potrebi centrifugirani, pa je u supernatantu određivana A_{590} i uz pomoć jednačine (1) računat % obezbojenja.

$$\% \text{ obezbojenja} = (A_o - A_i) / A_o \times 100 \quad (1)$$

Sa slike 1 vidi se da koncentracija H_2O_2 raste povećanjem broja recirkulisanja tretirane tečnosti kroz DBD-reaktor, a pri svakom prolazu je veća C (H_2O_2) u prisustvu TiO_2 . Na slici 2 se uočava analogan porast % obezbojenja tretiranog rastvora boje sa povećanjem broja prolaza tretiranog rastvora boje kroz DBD-reaktor. Efikasnije uklanjanje boje je uočljivo u prisustvu TiO_2 . Ovaj uticaj se ogleda i na kinetiku obezbojavanja rastvora tretirane tekstilne boje.

Slika 1. Zavisnost $C(\text{H}_2\text{O}_2)$ u vodi i u suspenziji TiO_2 od broja prolaza destilovane vode, odnosno suspenzije TiO_2 kroz DBD-reaktor.

Slika 2. Zavisnost % obezbojenja rastvora boje u vodi i u suspenziji TiO_2 od broja prolaza destilovane vode, odnosno suspenzije TiO_2 kroz DBD-reaktor.

Na ovaj način je dokazano da netermalna plazma pouzdano uklanja teško razgradive organske supstance, usled stvaranja reaktivnih kiseoničnih vrsta od kojih je najstabilnija H_2O_2 . Tretman otpadne vode pomoću DBD-reaktora u prisustvu TiO_2 kao heterogenog katalizatora povećava efikasnost opisanog sistema, jer dovodi do povećanja koncentracije kiseoničnih vrsta (hidroksilnih radikala), kao što je navedeno kod [4].

Literatura

1. Atalay S. and Ersöz G., *SpringerBriefs in Molecular Science*, Springer Nature (2016)
2. Brandenburg R, Kovačević V, Schmidt M, Basner R, Kettlitz M, Sretenović G, Obradović B, Kuraica M, Weltmann K., *Contributions to Plasma Physics*, 54(2014) 202–214.
3. Eisenberg G. *Industrial and Engineering Chemistry Analytical Edition*, 15 (1943) 327–328.
4. Dojčinović B, Roglić G, Obradović B, Kuraica M, Kostić M, Nešić J, Manojlović D., *Journal of Hazardous Materials*, 192 (2011) 763–771.